

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 5. szám

1996. május

Az alábbi részleteket Az én családom honfoglalása c. várostörténeti pályázatokból idézzük.

A pályázatot 10-18 éves tanulók írták.

- Én az Édesanyámat nagyon szeretem. Kék szemű, szőke-barna hajú, középtermetű, szeret túrázni. De nem ez a legfontosabb, hanem az, hogy én nagyon szeretem őt.

- Édesanyám sokat törődik velünk... Csodálatos asszony, szinte árad belőle a szeretet. Nagyszüleim mindenre jól megtanították, ami csak kellett az életben. Kitartó, soha nem adja fel a reményt.

- Édesanyám kedvenc étele a velővel töltött rántott hús.

- Édesanyám magas, barna hajú és barna szemű... annak örül a legjobban, ha jók vagyunk.

- Az én anyukám békés természetű. Én sem szeretem a veszekedést és a kiabálást. Soha nem szeretnék senkivel összeveszni, csak békében élni a családommal.

- Anyukám legkedvesebb hobbját mosás. Mindig mos, főz, takarít.

- Anyukám kedvenc virága a rózsa.

„En az édesanyámat
nagyon szeretem”

anyamadár-szárny nő ki minden ujjon,
hogy gyermekének szíve odabújjon...
S akkor megnyugszik, s Tedeumot ujjong...

(Részlet Mécs László Az anya c. költeményéből)

Az esküvőjén is nagyon szép csokor fehér rózsája volt. Kedvenc színe az arany és a barna. A legjobban a költők közül Radnóti Miklóst szereti, az ő egyik verséből is érettségizett. Én anyát nagyon szeretem.

- Anyukám legnagyobb ajándéka, ha csendben, nyugalomban, békességben telik el egy-egy nap, hét, vagy hónap.

- Anyukám szép, barna, református vallású. Szereti a zenét, táncot, és nagyon barátságos. Szeret bennünket, mindent megtesz értünk. Én is ilyen családi életet és otthont szeretnék biztosítani a családomnak.

- Édesanyámnak még gyerekkorában volt egy kutyája, úgy hívták, hogy Hattyú. Azóta se tudott kutyát úgy szeretni.

- A családban édesanyám szokott rendet tartani, és minket is ő tart össze. Átlagos testalkatú, zöld szemű, sötét szőke, rövid hajú. Szeret divatosan öltözni, s csak néha sminkeli magát. Hirtelen haragú, de nem haragtaró. Szereti a gyerekeket, de legjobban a bátyámat és engem. Mindenben segít nekünk. Ilyen az én anyukám, akit nagyon szeretek.

- Az én édesanyám mindig jó tanuló volt. Sokat járt különféle versenyekre. Középsiskolában, negyedikes korában, a statisztikai versenyen országos tizedik lett. Nagyon szeret olvasni. Legkedvesebb olvasmánya Gárdonyi: Egri csillagok. Kedvenc költője Arany János. A munkahelyén a szigorúsága ellenére is nagyon szeretik. Sokszor fáradt. A háztartáson és a munkahelyén kívül is akad elég dolga. Nagyon jó anyuka. Kedves, segítőkész, kitartó. Mindig, minden helyzetben vendégszerető, és ha valaki segítségre szorul, rá mindig lehet számítani. Nagyon szeret táncolni. Gyerekkorában sokat járt kirándulni. Nyáron mi is mindig nagyobb kirándulásokat szervezünk, általában hegymászással egybekötve, mert anyu nagyon szeret erdőben sétálni, hegyet mászni. Otthon édesanyám a család mozgató rugója. Az ő vállán kisírhajta magát mindenki. Általában megértő, de ha nem is érti meg a problémáinkat, akkor is végighallgat minket. Elfogadja, hogy én utánam már az öcsém is kezd kamaszodni, és nem akar teljesen megváltoztatni minket. Csodálatom, hogy mindig mennyi türelme van hozzánk... Nagyon szeretem őt, és örülök hogy ő az én anyukám.

A KDNP politikája

A megyei KDNP-ben megalakulóban vannak a megyei szakbizottságok. E bizottsági munkát volt hívatva megerősíteni a március 30-án megtartott politikai vitanap, amelynek keretében az országos szakbizottságok elnökei, vezetői tartottak előadásokat a kereszt-

tegyendemokrata politikáról.

Előadók voltak: Vargáné Dr. Hancsók Éva, a KDNP Kulturális és Sajtó Bizottságának elnöke, a Szakértői Tanács titkára, Dr. Frivaldszky Sándor, a KDNP Oktatási, Ifjúsági, Tudománypolitikai és Sportbizottságának elnöke, Dr. Ferencz Antal, a KDNP Egészségügyi és Szociális Bizottságának elnöke, Dr. Szokolczai György, a KDNP Közgazdasági Bizottságának elnöke, és Dr. Krausz Ottó, a KDNP Önkormányzati Tanácsának titkára.

Megtisztelték bennünket látogatásukkal az RMDSZ aradi és nagyváradai szervezeteitől Stark László, Bognár Levente, Tóth László, Horváth Levente.

A Megyei Szervezet Kiss Ernő utcai tanácsstermét zsúfolásig megtöltötték a hallgatók, helyi szervezetek elnökei, titkárai, az országos választmány tagjai, a szakbizottsági tagok.

Tekintettel arra, hogy a tanácskozás jóval lapzártá után volt, így áprilisi számunkban nem tudtuk közreadni ezt az eseményt, ennek köszönhető, hogy most, a májusi számunkban adunk hírt róla.

Nehéz lenne az elhangzott előadásokat e lap hasábjain értékelni, összefoglalni, de maga az a tény, hogy a késő esti órákig tartott a vita (hozzászólások), bizonyítja annak érdekességét, szükségességét.

Nem vállalkozhatom másra, mint arra, hogy az egyes előadásokat egy-egy jelentős mondatban összefoglaljam, mint ahogy tettem ott és akkor, lévén, hogy Szebellédi Zoltán elnök úr távollétében reám hárult az a feladat, hogy levezessem a tanácskozást.

Dr. Hancsók Éva a KDNP kultur- és sajtópolitikája c. előadása után ez a mondat így hangzott: Nekünk nem kell

Európába menni, a mi gyökereink Európában vannak!

Dr. Frivaldszky Sándor nagyhatású előadása nyomán - melyet a KDNP oktatáspolitikájáról tartott - megfogalmazódott bennem: Nem szabad, hogy a kormány központosításra törekvő politikája érvényesüljön.

Dr. Ferencz Antal előadása: A KDNP egészség és szociálpolitikája címmel hangzott el. Mondanivalójának vezérfonala ez lehetett volna: Mindannyiunknak hiányzik minden kioltott élet.

Majd Dr. Szokolczai György professzor úr lényegre törő és elemző, a gazdasági életünket befolyásoló, nagy érdeklődéssel hallgatott, helyzetelemzése következett. Előadásának címe: A KDNP gazdaságpolitikája. Elemzte az elmúlt 18 év restriktív gazdaságpolitikáját, azt hogy mit eredményezett ez a politika, s kinek volt ez jó? Beszélt a Nemzeti Bank túlhatalmáról. A kormány centralizációs törekvéseiről, a forrás elvonásokról. S végül felvázolta a kivezető utat. Nehéz lenne itt is azt az egy mondatot megtalálni, mégis talán így hangzana: Alapvető politikai és gazdasági fordulatot kell elérni!

Az előadás sorozatot Dr. Karusz Ottónak a KDNP és az önkormányzatiság című előadása zárta le. Ennek az előadásnak nyomán pedig így hangzott az én összefoglalásom: Nekünk minden erővel támogatnunk kell a helyi önkormányzatokat.

Az elhangzott és minden egyes alkalommal nagy tapsal fogadott előadások után mód nyílt arra is, hogy romániai magyar barátaink átadják az aradi és váradai szervezetek szívélyes üdvözlését. Ígéretet tettem nekik, hogy a jövőben szorosabbra fűzzük kapcsolatainkat melynek bizonyosságul e számtól kezdve kis városunk lapját rendszeresen elküldöm e két városba.

Ebéd után kezdődtek a hozzászólások, volt bőven mondanivalója a hallgatóságnak, és a kialakult párbeszéd - azt hiszem - nemcsak nekünk, hanem az országos vezetőknek is tanulságos, hasznos volt.

CSÁSZÁR FERENC

Április 17-én tartotta a KDNP Országos elnöksége rendszeres havi ülését, melyen elfogadott és nyilvánosságra hozott nyilatkozataiból idézünk:

„1995-ben Magyarország lélekszáma 32.000 fővel csökkent, ezzel a magyarországi világ legrosszabb demográfiai helyzetű országa... A legális magzatölések száma 78.000 volt 1995-ben, ami 3.500-zal nőtt az előző évről képest és körülbelül hatszorosa az európai átlagnak. A magyar gyermekek 80%-a a létminimum alatt él, tehát nyomorog... A tények ismeretében tehát meg kell állapítani, hogy a szociálliberális kormány tudatosan élet- gyermek-, ifjúság- és családeellenes politikát folytat - vagyis a magyar nemzet létérdekeivel szembeni döntéseket hoz. A jelenlegi magyar államhatalom a Halált és a pusztulást szolgálja. Semmilyen gazdasági célt nem igazolhat a magyar nemzet tönkretétele, kipusztítása.

A Halál és a pusztulás kultúráját képviselő államhatalommal szemben, a kifosztott magyar társadalom minden nehézség ellenére teremtsen meg az Élet társadalmát. Ehhez mindnyájunk erkölcsi átalakulására van szükség. A magyar nemzetet csak egy erőszak nélküli erkölcsi forradalom mentheti meg. Ebben az erkölcsi forradalomban mindenkire szükség van, ezért minden emberi segítségre, együttműködésre számítunk.

Budapest, 1996. április 10..

Kereszténydemokraták az Életért Mozgalom.

A Honfoglalás 1100 éves évfordulójára és a magyar állami-ság ezer évének megünneplésére készülő Magyarország szomszédjaival való történelmi megbékélésre törekszik. A Kereszténydemokrata Néppárt sajnálattal állapítja meg, hogy ezt a szándékot nem minden szomszédunk viszonozza.

Románia kormányzó erői sohasem határolódnak el az egyes pártok nacionalista, sovinszta túlzásaitól. Szlovákiában a kormányhatalom még a demokratikus szabadságjogokat is korlátozva szolgálja ki a szélsőséges magyarellenes erőket...

Nagyra értékeljük azonban Szlovákia köztársasági elnökének azt a döntését, amellyel visszautasította a büntetőtörvénykönyv antidemokratikus megváltoztatásának kísérletét és a közigazgatási határok önkényes és kisebbségellenes meghúzását...

A magyar kereszténydemokraták továbbra is sürgetik a jószomszédi kapcsolatok fejlesztését és a határokon túl élő magyar kisebbség egyéni és kollektív jogainak biztosítását.

A kereszténydemokraták elvárják, hogy a most előkészítés alatt lévő szerződések tárgyalása során, a kormány a kudarcokból tanulva, csak ellenőrizhető és végrehajtható szerződéseket kössön.

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicsérő szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egygel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egygel, hogy szent szülőföldünknek adóssai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Darja Vilmos

Gyulán született. Tősgyökeres „vacer” szülők gyermeke. Dr. Ugrin Nándor szülész orvos féltette a hatalmas terhű anyát, s beutalta a kórház szülészeti osztályára, és ott hatalmas, egészséges gyermekként látta meg a napvilágot.

Gyerekkori játszótársai az utcáról kerültek ki. A három Pus-kás fiú, Farkasinszky Tibi, Gelb Sanyi, és Varga Laci.

Labdajáték, futás, dobálás volt a kedvenc időtöltésük. Ezeken túl a harcászat is kedvenc szórakozásuk volt, mikor a távolabb lakó kis gyermekbandával mérték össze erejüket, ügyességüket. A fűzfa kardok veszedelmes fegyverré váltak.

1944-ben az orosz csapatok bevonulása után egy talált kézi-gránát csaknem a kis banda végzete lett. Az Öregszőlőben leesett német harci repülőgépet is átkutatták.

Iskolai élete megszokott volt. Szelíd, csendes diák volt. Első nevezetes tetteről a testnevelő tanáratól van emlék. „A hetedik fiú osztály testnevelési óráját tartottuk. Bemelegítés után kérték, mutassam meg a súlylökés szabályos végzését. Kellő óvintézkedések megtétele után, mivel súlygolyó nem volt, egy kb. 3 kg-os bazalt követ mutattam meg. Aztán a tanítványok is sorra próbálkoztak. Az eredmény 3-4 méter között csúcsosodott. Olyan is akadt, aki csaknem a lábára ejtette nagy igyekezetében. A névsor végén Vili következett. Két segítőkkel a biztonságosnak vélt 6 m táján helyezkedtünk el. Aztán a vér is meghűlt bennem. Vili úgy meglódította a kockakövet, hogy a fejünk fölött repült el. Akkor megjósoltam, hogy ebből a fiúból neves atléta lehet. És lett is...” – Velekedik Szabó Ernő tanár úr.

Én orosz nyelvre oktattam. Abból nem okozott akkora meglepetést. (M. G.)

Az általános iskola elvégzése után az élelmiszeripari szakmát választotta (henteséget). Harmadéves szakmunkástanuló volt, az MHK mozgalom keretében a Stadionba vitték a csoportot. Az ország válogatott atlétái, köztük súlylökők, éppen edzettek. Vili lemaradt a csoporttól és bámulta a lököket. S mikor egyik 15 méterre teljesített, társai megtapsolták. Vili az őszinte „falusi suttyó” hangosan megjegyezte: - Annyira én is ellököm. Meghalotta az edző és nevetve magához hívta: - No gyere öcsi lássuk mit tudsz! Vili kapható volt. Tizenkét méter fölé sikerült. Ezzei el is jegyezte magát e nehéz sportággal.

Pár év alatt az élre került. Aztán minden bajnokságot megnyert. Szépen szaporodtak a centik. Aztán méterek lettek.

Olyan barátai voltak, mint a birkózó Kozma pici, a kalapácsvető Zsivóczy, vagy a súlylökő Nagy Zsiga. Vetélytársai, angol, lengyel, szovjet súlylökők.

A nagy versenyekre felkészítő tatai táborban sok-sok barátot szerzett. Vidám, közvetlen, őszinte egyénisége a sztárok közt is egyik legkedvesebbé tette.

A Római Olimpiáig 13 szabadtéri és fedett pályás bajnokságot nyert. Tizenhétzer javított országos csúcsot. A magyar atlétaválogatottnak állandó tagja „siker embere” volt. 1964-ben a Tokiói Olimpián örömmünkre a világ harmadik legjobb súlylökője, bronzérmese lett.

1966-ban 19.62-re javította a kontinenscsúcsot. A Római Olimpia előtt két héttel már 19 m fölé szállt rendszeresen a vasgolyó. S ekkor történt a csaknem végzetes sérülés. Focizás közben lábát törte. Elűszott egy olimpiai érem.

Akkor ősszel, félig gyógyultan, a finnek ellen csatasorba állt. Stílust váltott. Visszatérése annyira sikeres volt, hogy 20.45 méteres lökése azóta is országos csúcs.

Szeretett hazatérni szülőfalujába. Emlékezetes esemény a Barátság és a MADISZ labdarúgócsapat alakulásának 25. évfordulóján vívott öreg fiúk mérkőzése, melyen Ő és Zsivóczy is vendégzerepelt. Gyoma és Endrőd egyesülésének ünnepségén, valamint várossá nyilvánításakor is részt vett az ünnepségeken.

Sajnos, hogy városunk öt éves jubileumán már csak „post humus” kitüntetés jutott részére.

Különösen értékes barátság fűzte Fülöp Imre tanár úrhoz. 47 évesen bekövetkezett halála minden ismerőst megrázta. Temetésén méltató szavakat hallatott róla a MOB és a Magyar Atlétikai Szövetség megbízottja. Magam is részese voltam Talán Mátyás barátommal a végső búcsúnak, mikor is a hazai földből vittem sírjába pár maroknyit, hogy még nyugodtabb legyen a végső pihenése. Nagyszerű sportember volt.

Köszönjük, Vili, hogy szülőhelyed dicsőségét növelted. Pihenj békében Rákospalota temetőjében, szüleid közelében.

Hornok Szerénnek, hűséges feleségednek gyásza hamarosan megduplázódott, egyik gyermekük sietve elment apja után.

MÁRTON GÁBOR

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

KÖZÖSSÉGI HÁZ
május havi programja

1. 9-18-ig majális Öregszőlőben (ÖNO udvarán)
3. 9-18-ig Cipővásár
8. 17.30-tól Cukorbeteg klubja. Vendég: Györe Erzsébet reflexológus, talpmasször.
12. 16-tól Társastánc vizsgabál (belépő 150 Ft.)
18. 16-tól A Rózsahelyi Általános Iskola névadó ünnepsége keretében a tanulók gálaműsora.
25. 15-től Kiállítás megnyitó.

A Hornok Imre és Szakáll Sándor képeiből készült kiállítás megtekinthető jún. 2-ig, hétköznapokon 8-16-ig.

25. 17-től T E A H Á Z Vendégünk: Dinnyés József (Belépő 100 Ft)

Előreláthatóan május végén: Gyermeknap műsor óvodásoknak. A pontos időpontról plakátok útján értesülhetnek az érdeklődők.

Endrőd katolikusai március 21-én gyászmeze keretében emlékeztek meg az 1935. március 20-iki csendőrsortűz halottairól. A mise után Iványi László plébános úr vezetésével az emlékműhöz vonultak, ahol plébános úr megkoszorúzta az emlékművet, a jelenlévők virágokkal díszítették, majd gyertyát gyújtottak emlékükre.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Fekécs Imrénének
Gyomaendrőd
Kántorkert u.

Kedves Erzsike!

1989. július 3-tól vezetted a Nagylaposi Községi Házban működő Idősek Napközi Otthonát. Most elkerülvén tőlünk, a közel hét évi munkádért mondunk köszönetet. Emlékszünk: Az épület átalakításában, berendezésében, a szükséges eszközök beszerzésében rendkívül sokat fáradoztál. Ebben méltó szövetségese volt Gellai Józsefné, Marika, aki áldozatkészséggel dolgozott egész városunk gondozási intézményeinek kiépítésében, racionális működtetésében.

Köszönet érte mindkettőtöknek!

Erzsike! Tudom nehezen válsz meg tőlünk. Ehhez adjon erőt, hogy tevékenység része lett - már kitörölhetetlenül - e sokszorosán hátrányos helyzetű tanyaközpont történelmének. Érzékeny lelkeddel, nemesen dobogó szíveddel felismered, hogy véreinknek, parasztjainknak nemcsak ebédre, hanem sokirányú támogatásra, szeretetteljes törődésre, életünk mindennapos gyötrelmeinek enyhítésére is szükség van.

*Most a társadalmi-gazdasági körül-

mények ismét ritkítják az éltető oxigént Nagylapos sarjadó közössége körül, de hét éves munkád beleivódott e ház falába, az idejének lelkébe, hálás, már megfáradt szívükbe. E Községi Ház működése, kártyás-pletykás levegője több nemezdek számára adott lehetőségeket: szórakozásra, művelődésre, gondjaink, örömeink közös megosztására, a magányt felváltó együttélésre, közelgő naplementék nyavalyáinak elviselhetőbbé tételére. Színhagyományok, legendák éledtek és éltek tovább.

Mindig nyüzsgő szíveddel, meghatározó módon vetted ki részed az eltelt évtized társadalmi-szociális gondjainak megoldásából. Sokan emlékeznek ruhaszociálisaidra, segélyek, adományok, ügyesbajos dolgok szíves megoldásaira.

Köszönet Neked mindezt!

Erőt, egészséget, további örömeinkben gazdag, hosszú életet kívánok a nagylaposi öregek nevében, barátsággal, tisztelettel

GYURICZA LÁSZLÓ

ISKOLAI HÍREK

A Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola és Diákotthon Igazgatója kéri mindazokat, aki az iskola névadójának ünnepségére haza látogatnak és szállásra szükségük van (tekintettel arra, hogy a program a késő esti órákba nyúlik) jelentsék ez irányú igényüket legkésőbb május 11-ig. Cím: Gyomaendrőd, Népliget utca 2. Tel 66-386-596

A MÁJUS 18-I NÉVADÓ ÜNNEPSÉG
PROGRAMJA:

10 óra: Névadó ünnepség

Helye: Népliget

Az ünnepséget megnyitja: Dr. Frankó Károly polgármester

Köszöntőt mond: Dr. Dinya László helyettes államtitkár

11 óra: Rózsahelyi Kálmán emlékkiállítás megnyitása az iskola zsbongójában, Népliget u. 2. A kiállítást megnyitja: Dr. Király Gyuláné az Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet igazgatója.

16 óra: Az iskola tanulójának gálaműsora a Községi Házban, Blaha u. 21.

Diszvendégeink:

Rózsahelyi Kálmán unokái:

Abóczy Róbertné Rózsahelyi Marika

Peták Emil és családja.

A rendezvényre az iskola vezetősége szeretettel várja a kedves szülőket, pedagógusokat, egykori endrődi diákokat, az Endrődiek Baráti Körének minden tagját, és minden érdeklődőt.

A milicentenáriumi ünnepségsorozat részeként városi vers- és prózamondó versenyt rendezett a Katona József Művelődési Ház a költészet napja alkalmából április 11-én.

Iskolánkat öt tanuló képviselte igen szép eredménnyel:

Ladányi Edit 8.b. gyermek prózamondás kategóriájában 1. hely

Hanyecz Zsuzsanna 6.b. gyermek prózamondás kategóriájában 2. hely

Lénárt Zoltán 8.b. gyermek versmondás

kategóriájában 2. hely

Pelyva Anita 7.b. és Gellai Richárd 6.b. gyermek versmondás kategóriájában 5. hely

Felkészítő tanáruk: Komóczy Attiláné tanárnő

***

Iskolánk 4.c. osztályos tanulói Dr. Koleszár Józsefné osztályfőnök vezetésével, Szabó Anikó óvodapedagógus és Szurovecz Istvánné SZMK elnök kíséretében Császártöltésre utaztak, hogy a Kiskunsági Nemzeti Parkban 15-20-ig erdei iskolai oktatásban vegyenek részt.

Az erdei iskola 5 napos programja az életmódszerű tanulás megvalósulását szolgálja. Benne kiemelt hangsúlyt kap a tevékenységen alapuló, a természetről való ismeretterjesztés, az egészséges életmód, a gyermeki romantika és játék. Célunk: felmenő rendszerben biztosítani tanulói számára ezt a lehetőséget, mely ökológiai, természetvédelmi ismereteken túl az élet tiszteletére, az apró szépségek megláttására is képessé teszi az ifjúságot.

Pontosítás

Az öregszőlői rendelő fenntartását eddig sem az önkormányzat finanszírozta. Az intézmény az előbbi számban megjelenteknek megfelelően ezen rendelő fenntartására a Tb-től támogatást nem kap. Az önkormányzat a támogatást nem tudja vállalni. Dr. Palya József a Tb-től egy rendelő fenntartására kap fix összeget. Ebből két rendelőt nem köteles fenntartani. A betegek központi rendelőbe jutása a tömegközlekedéssel biztosított, ahol ellátásuk magasabb színvonalú is. A félreértésért elnézést kérek.

DR. GEDEI MARGIT

SPORT

ENDRŐDI BARÁTSÁG: 33%-os eredmény az első 4 forduló után. A sikeres edzőmérkőzések után kellemetlen bajnoki indulás következett. A szezonnyitó helyi rangadón csupán kasszasikert könyvelhetett el az egyesület. A gólnélküli rajt 0:0 eredménnyel végződött. Előbb a házigazdák előtt voltak kecsesítő lehetőségek, de góliszonyban szenvedett a csapat. Fordulás után örülhettünk, hogy nem veszték el a pontot.

Orosházán 1:0-ás vereséget szenvedtünk.

A megfiatalított vendéglátók nem tisztelték a sok sikert elért mieinket.

Békéscsaba MÁV kemény ellenfél volt. Megizzadtunk a három pontért, melyet egy szerencsés (potya) gól emelt a három bajnoki pont szintjére.

Eleken váratlanul elvérzett a csapat. Igaz, egyetlen gólt kaptunk a szikrázós kemény összecsapásban, de tény, nem jeleskedtek a csatárok. A tavaszi gólarányuk verszegény.

Vizont a SZIKRA kivágta a rezet. A szezon nyitón Sarkadkeresztúr ellen 6:2-es győzelem, majd Kötgyánban vendégként 3:0-ás sikerük következett.

Serdülőink is gyászos sorozattal kezdték az idényt: 3 vereség, 3:11-es gólarány!

Már csak jobb idők következhetnek!

Jó tanács: csak göllövessél lehet győzni!

MÁRTON GÁBOR

Katolikus krónika

májusi ünnepeink:

május 7. kedd	Boldog Gizella
május 16. csütörtök	Nepomuki Szent János
május 19. vasárnap	Urunk mennybemenetele.
május 26. vasárnap	Pünkösöd
május 27. hétfő	Pünkösdhétfő

MÁJUSTÓL AZ ENDRŐDI TEMPLOMBAN NYÁRI MISEREND LESZ: MINDEN ESTI PROGRAM 7 ÓRAKOR KEZDŐDIK.

Májusban minden este 7 órakor litániát éneklünk a Szűzanya tiszteletére.

Előzetes...

Elsőáldozás - előzetes terveink szerint június 2-án, Szentháromság vasárnapján lesz, a 8 órai szentmisén.

Készüljünk! Június 30-án, vasárnap Endrődre érkezik Szent Gellért ereklyéje. Ünnepséggel keretében fogadjuk, a környékeliek is ide fognak elzarándokolni, hogy tiszteletüket tehessék egyházmegyénk védőszentje előtt.

Október 20-án, délután 4 órakor Endrődön lesz bérmálás. Csak azok a gyerekek és ifjak bérmálkozhatnak, akik a bérmáláskor legalább 7. osztályosak, és járnak hittanra, és szentmisékre.

Az iskolai hittanosok a hittanórákon készülnek fel. Azoknak a felnőtteknek, valamint fiataloknak, akik már kikerültek az iskolából, szeptemberben indítunk bérmálási előkészítőt, melyet idejében meghirdetünk.

Örömmel olvastam az olvasói levelek között, hogy vidékről érdeklődnek a lelkipásztorok után...

Gyomán:

református:	Sípos Tass Töhötöm
evangélikus:	Sztojanovics András, aki Kondorosról jár át
katolikus:	Horváth János plébános

Endrődön:

katolikus: Iványi László plébános

Sajnos, csak ennyien vagyunk.

Bérmálás húsvét fényében

Bérmálás volt Gyomán 1996. április 14-én, délután 4 órakor

Püspök atyánk pontosan érkezett. Zúgtak a harangok. Zoré volt az időjárás, de a katolikus templom tele volt hívekkel, vendégekkel. A bejáratnál fogadta a papság a Mesterszállásról érkező Főpásztort.

A templomba lépve felzúgott az ünnepi ének: „Isten hozta hív nyájához a főpásztort és atyát.” Majd oltárhoz érkezve, letérdeelve imádkozott, és felhangzott a latin nyelvű köszöntés: bérmajelöltek, papság, hívek változva énekeltek az esperessel. Majd egyházi képviselők, Társulat, bérmajelöltek köszöntése volt, és a virág átadása, mindenki külön-külön.

Harsogott a templom az énektől: „Zeng a harang hívó szóval, e szép ünnep estéjén” ezzel kezdetét vette a püspöki mise.

A szentírási olvasmányok felolvasása után, a plébános atya bemutatta a püspöknek a bérmajelölteket.

Szentbeszédében püspök atyánk hangsúlyozta az ünnep tanítását: Vegyétek a Szentleket, erősödjétek a szent hitben! Békesség veletek, amint az úr Jézus is köszöntötte övéit föltámadása után. Így itt is húsvét dicsősége nyílvánult meg az emberi szívekben. Jézus közöttünk él, folytatta, hinni, bízni, remélni kell Jézusban, a Föltámadottban. Imádkozni fontos! Élünk Jézus békéjében, szent tanítása irányítsa életünket. A hittanoktatás fontos legyen a fiatalok számára, Jó példát adjanak, szülők és nagyszülők, hogy Jézust hirdessük, amíg élünk!

Szentbeszéd után imádságok, hitvallás következett, majd a bérmálás. A mise följánlással folytatódott. Ürfölmutatás, szentáldozás, befejezés. Püspöki áldás, majd a himnuszokkal ért véget a szép főpapi mise, a bérmálás ünnepe.

Miért csak püspök bérmál? Ezzel fejezi ki az egységet Jézussal, Egyházzal, püspökkel, közösséggel. Tanúságot tenni: Jézus mellett az egyházi előjárókkal, így a plébánossal is egységben lenni, aki a híveknek előjárója, segítője, megszentesítője.

A szentségek vétele által tudunk Jézussal, Jézusban, Jézusért élni, munkálkodni a világban, hogy több legyen az öröm a szívekben.

Horváth János gyomai plébános

Köszönet...

- a bizalomért, igen jól sikerült az új elsősök beírása a Katolikus Általános Iskolába
- a támogatásért. Ismét új nevekkel gazdagodott az a hátatábla, melyet az októberi kápolnaszenteléskor helyezünk el az iskola falán. Remélhetőleg a névsor még növekszik.

Emléktábla

Ambrózi László és Családja
Bramac gyár
Buti László vállalkozó
Császárné Gyuricza Éva
Egészséges Életmóddért Alapítvány
Endrődi Egyházközségi Képviselőtestület
Endrődi Oltáregylet
Gyomaendrőd város Önkormányzata,
hajdani gyomai és endrődi polgárok
Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány
Kirche in Not Ostpriesterhilfe e. V.
Latorcai János Dr. és Ujházi Aranka
Magyar Máltai Szeretetszolgálat
Szent Gellért Egyházi Kiadó
Sziiágyi Gáspár
Szöllősi Istvánné
Ujházi Ernő Dezső és Papp Piroska Ágnes
Varjú László és családja
Vaszkó András és Pena Pauline
Vállalkozás Verseny Tisztesség Alapítvány
†Wodianer család

Iványi László
plébános

NÉHÁNY SZÓ A NYÍLT EST-RŐL

HERBALIFE

Március 11-én a gyomai Katona József Művelődési Házban igen nagy érdeklődés közepette zajlott le a HERBALIFE-est.

Akik még nem ismerik a Herbalife sejtáplálkozási programot, azok számára elmondjuk, hogy ez nem más, mint egy táplálék-kiegészítő készítmény, mely szintén mindenki számára nélkülözhetetlen az egészsége megőrzésére, illetve visszaszerzésére, mely biztosítja a szervezet számára az összes nélkülözhetetlen „építőkövet”, azaz 40 féle mikrotápanyagot, melyeket olyan optimálisan hangoltak össze, hogy a szervezet ezt 100 %-osan fel tudja használni. Tehát a világ első és eddig egyetlen lemásolhatatlan sejtáplálkozási programja, amelyet kizárólag a cég hivatalos képviselői által kiképzett, terjesztésre megfelelő felhatalmazással rendelkező, szakképzett tanácsadók által javasolt, és személyre szabott adagolásban lehet használni.

Mi, tanácsadók, nyílt estnek nevezünk azokat az összejöveteleinket, melyeken egy-egy kiemelkedően sikeres fogyasztó, vagy terjesztő beszámol eredményeiről.

Ilyenkor nagy tapssal jutalmazzuk a beszámolókat. Még nagyobb ovációval, felálló tapssal fogadjuk az olyan kiemelkedő egyéniségeket, mint Dr. Christina Neuhauser és férje Dr. Nagy Sándor, akik látogatásukkal megtisztították kis városunkat. Ők Európa több országába elsőként hozták be ezt a világhírű amerikai terméket, melyet a HERBALIFE cég a világ vezető diatetikai cége állít elő, az ősi kínai gyógynövénykultúrát a NASA (az Amerikai Űrhajózási Központ) sejtáplálkozás-tudományi kutatásainak eredményével ötvözve. Dr. Neuhauser Christina, a filozófia doktora, Ausztráliában ismerkedett meg a termékekkel, ahol egy egyetem vendégelőadójaként tanított. Akkor Európának még egyik országában sem ismerték, csupán Nagy-Britanniában. Férje Dr. Nagy Sándor

akkor Lyonban tanított, szintén egyetemi professzorként, aki jogi doktorátusát Szegeden szerezte, s származására nézve is „szintiszta magyar keverék” ahogy Christina mondogatja, míg önmagát német-sváb-amerikai, és részben szintén magyar származású „keveréknek” szokta nyilvánítani. Mindenesetre nyelvünket anyanyelvi szinten beszéli, ahogy ezt az est résztvevői is tapasztalhatták. Mindketten most már több éve főállású terjesztők, s az MLM (Multi Level Marketing) legmagasabb csúcsán állnak, a President's Team tagjai, vagyis Mark Hughes, a cég elnökének közvetlen csoportjához tartoznak, amivel a világ mintegy kilencszáz-ezer terjesztője közül kb. kétszázan dicsekedhetnek. Ennek ellenére mindketten megmaradtak szerénynek, kedvesnek, közvetlennek. Rendkívüli szuggesztív, jó humorú előadók. Érthető tehát, hogy tapsunkkal, néha felállva is, vitalitásunkat, életörömmünket fejeztük ki mindannyian, mi tanácsadók is, akik egyben fogyasztók is vagyunk, hiszen ez a legfontosabb etikai szabály, kézenfekvő is, hogyan tudnánk e nélkül hittel beszélni a termékekről? És a termék „működik”, így hát megjön a hit - épp ezért szoktuk mondani. „ebben nem hinni kell, hanem fogyasztani.” Mivel tehát, mi fogyaszt-

juk is, így jól érezzük magunkat a bőrünkben, vidámak vagyunk, elégedettek, de nem hiszem, hogy ettől showman-ek lennénk, én legalább is nem vállalom fel ezt a státuszt. Akik pedig a színpadon bemutatkoztak - bár valóban a közönség soraiból mentünk fel - szintén tanácsadók voltunk, jöhetnek ezt csak kitűzőnkről lehetett tudni, aminek viselése egy másik etikai szabály. Szép számmal voltak jelen fogyasztóink, ők általában nem vállalják a „szereplést”. Mi sem a szereplésért, hanem azért, hogy az előadók szavait alátámasz-
szuk, hitelessé tegyük.

Végül, de nem utolsó sorban köszönet illeti Feketéné Gyuricza Mariát is, aki Gyomaendrődre és vonzáskörzetébe elsőként hozta be a HERBALIFE-t, így valamilyen szinten mindannyiunk szponzora. Ő nem egy „szereplő” típus, szerény, csendes, mosolygós, segíteni mindig kész. Sokan találtak már ki különböző jelszavakat az MLM-re pl. „most lehetsz milliomos”, de nekem az tetszik legjobban, hogy „mindég légy mosolygós”. Nem a „mi Mariánk” találta ki ezt a jelszót, de azt hiszem rá illik ez a legjobban.

MARSINÉ
GIRICZ ERZSÉBET

Az elhatározás mércéje a tett

1996. március 21-én, az endrődi kirendeltség udvarán várakoztunk Katona Sándorra és a vele érkező küldöttség-re.

Déli 1 óra volt pontosan, mikor a szép, piros tűzoltóautó begördült a szélesre tárt kapun. Mindnyájan szeretettel üdvözlöttük az érkezőket. E rövid kis beszélgetésre a következő napon volt alkalmunk. Először a csoport vezetőjét, Armin Setzer urat kérdeztük. Elmondta, hogy Katona Sándorral dolgoznak együtt, évek óta. És így általa megismerte a 40 éves megszállásunk eseményeit, tud a mostani átalakulásunkról, azok nehézségeiről. Elmondta, hogy nemcsak hivatása, de hobbyja is a tűzoltóság, s amit csinál, szívvel-lélekkel csinálja. Foglalkozik a fiatalokkal, tanítja őket, mert az életben gyakran kell segíteni másokon. Lehet tűz, lehet baleset, ahol szükség van a segítségre. Elmondta, hogy a múlt év októberében hozott mentőautót milyen állapotból hozták helyre, javították szinte újjá. Majd beszélt a tűzoltóautó javításáról, festéséről, amit mi nehezen tudunk elképzelni, mert számunkra ez új.

Csak röviden tudtam leírni a hallottakat, de a kedves olvasó mindebből tud következtetni arra, hogy ez a munkacsoport, minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül, milyen nagy tettet hajtott végre értünk.

Ugyan, valaha vissza tudjuk-e nekik adni? Ha mi nem, a Jóisten bizonyosan.

Megköszönve Setzer úrnak és társainak a fáradozásukat, Katona Sándort kérdeztük: Mi volt az erő, az a nemes gondolat, ami tettekre készítette őket?

Sándor elmondta, hogy meglátott a kereskedőnél egy összetört mentőautót, ami karambolozott. Ha ezt az autót teljesen rendbe hozza, régi álmát valósítja meg. A gondolatot csakhamar tett követte. Munkatársai megfeszített erővel, nagy tudással és szakértelemmel segítettek, és ahol ennyi jó barát összejön, ott nem lehet kétséges az eredmény. Múlt év októberében boldogan gördítették be a szép, „új” mentőautót a község háza udvarára. Sándor magá-

ról nagyon szerényen nyilatkozott, mint az olyan emberek, akik szavak helyett inkább tettekkel bizonyítanak. Endrődön született, itt járt iskolába. Szolnokra került lakatosnak, később hegesztőként dolgozott. Belsejében érezte, hogy többre hivatott, mint egy átlagember. Látta a jövő útját. Célul tűzte ki magának a tanulást. Mint aki kitűnt a többi közül, főnökei felajánlottak neki egy németországi lehetőséget. Tudásszomja nem apadt, elvállalta, és elindult a nagy „ismeretlenségbe”. Dolgozott atomerőműben, majd egy másik üzemben ahol a „Koistol” nevű sörshordókat készítenek. Most is büszke, ha itthon meg-meglát egy ilyen sörshordót.

„Hogy szűkebb hazámhoz is hű maradtam, azt bizonyítják a mentő- és tűzoltóautó, melyeket becsületes munkával, a hazámhoz való hűségem jeléül, íme átadtam.”

Katona Sándor jó példát mutat azoknak, akik vajmi keveset tesznek azért a helyért, ahol élnek.

Kérdésünkre elmondta, hogy mint művezető dolgozik. 24 ember munkáját irányítja, szervezi, ellenőrzi. Gyomaendrődről 5 dolgozója van, ezzel segít az itthoni munkanélküliségnek is.

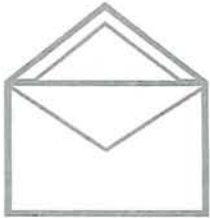
„A gazdasági válság Németországot sem kerülte el. Mégis, én ezzel tudtam ezt a Hont segíteni, boldogan hoztam és hoztuk ezeket az ajándékokat, melyekben sok-sok munkaóránk van. Remélem, örömet szerezünk mindenkinek.”

A két autó ott áll a színben. Nincs ember, aki, ha erre jár, ne jönne ajkára a szó: Köszönjük Sándor Neked és barátaidnak!

Mi már tudjuk azt is, hogy készül a következő is a gyomaendrődi polgárok nagyobb biztonsága érdekében. Nyugodtan mondhatom tehát, hogy lsten fizesse meg munkátokat, azt amit értünk tetteik és tesztek.

Köszönjük!
Danke Schön!
VASZKÓ ANDRÁS

POSTÁNKBÓL

Ismét közreadunk a hozzánk érkezett levelekből egy csokorra valót. Előre is elnézést kérünk azoktól, akiknek a hosszabb terjedelmű leveleiből, hely hiányában, csak kisebb részleteket idézünk, a számunkra és olvasóink számára legérdekesebbeket, legtanulságosabbakat. Örvedetes, hogy egyre több a kritikai hangvételi levél, amelyből mi sokat tanulhatunk, s ha lehetséges, tanácsait megfogadjuk.

„...Kedves Éva! (Császárné Gyuricza Éva) Ön is természetesen tartja biztos, hogy az Ön nyilatkozataival, írásaival, a Városunk egyes írásaival, én nem mindég azonosulok. De: törekvéseikkel, céljaikkal - teljesen azonosulok. 1979 óta gyűjtöttem, s kötettem be évenként a helyi újságokat. Ma hozom a Kner nyomdából a bekötött: Gyomaendrődi Híradót, a Szó-Beszéd-et és a Városunk-at.

Élek az alkalommal, hogy VÁROSUNK szerkesztésében, terjesztésében, életben tartásában, fejlesztésében valamennyi közreműködőt őszinte tisztelettel, barátsággal, és szeretettel köszöntsem. Egyet kérek, legyen több mai témájú írás. Hitet, reményt sugalljanak írásaik. Maradjanak békés, szeretetteljes hangú hírnökei egy jobb kornak, mely Gyomaendrődöt ténylegesen összeköti. Köszönöm, hogy botrányoktól mentes, igazul író kollektíva alakult harmadikként. Mély meggyőződése, hogy a helyi újságok sorában, - bár a legfiatalabb - nem a harmadik.”

GYURICZA LÁSZLÓ
Gyomaendrődről

Koszorúzás március 21-én, a csendőrsortüz áldozatainak emlékművénél

„...Előre kérlek (Császár Ferenc felelős szerkesztőt), ezek őszinte gondolatok, nem kívánok senkit sem megsérteni.

Az újság címe: Jobbak tartanám, ha a lap címe **Endrődi Híradó, Endrődi Napló** lenne.

Mi hiányzik a lapból: Endrőd mai állapota. Van-e munkanélküliség, s ha igen, milyen mérvű? Vannak-e olyanok akiknek eltartásukról az Önkormányzat gondoskodik? Most egyetlen pap Iványi László. Hányan látnak el egyházi szolgálatot? Milyen a politikai élet? A KDNP-n kívül milyen pártok tevékenykednek? Jobb, vagy a bal oldal erősebb?” ...

KOVÁCS IMRE

Budapestről

A levél a továbbiakban sorra veszi az oldalakat és minden oldalra ad egy-egy témát.

„... Nagyon köszönöm, hogy minden egyes alkalommal külditek a VÁROSUNK-at. Szeretem ezt a lapot, s mindig örömet okoz nekem a szülőföld íze-illata. Felbontás után addig le sem teszem, míg ki nem olvasom.”

CS. SZABÓ ISTVÁN

Békéscsabáról

Örülünk, hogy Cs. Szabó barátunk írását e számunkban közre adhattuk.

„... jól szerkesztett, s nagyon vonzó lelkületű lap... Kötő ötlet a *Historia Domus* egyes részleteit közölni. Ez segíti a múlt jobb megismerését, és ezzel a közösség összetartozás érzetét. Ugyanakkor jónak találom a rangos irodalmi rovat beállítását is.”

ERDELYI ZSUZSANNA

Budapestről

„Tisztelettel és szeretettel köszöntjük a szerkesztőség minden tagját, akik lelkes odaadással szerkesztik a VÁROSUNK című lapot. Jó érzéssel, érdeklődéssel vesszük kézbe, és olvassuk minden alkalommal. Elismerésünk és köszönetünk a szerkesztőségnek”

TÍMÁR MENYHÉRT és NEJE Mezőberényből

„... Nagy gyönyörűséggel olvasom a lapot. Minden száma érdekes... Endrőddel kapcsolatban izelgetek mindent, ami felidézi azokat az időket, amelyről szüleimtől, de főleg nagyszüleimtől és más öregektől hallottam. De a jelenről is örömmel olvasok. Annál inkább, mert úgy látom, **mindenki, aki a lapotokba ír, egész szívvel adja, amit tud. Igaz hangot üt meg mindenki.** Iványi László a lelkekre gondol, Márton Gábor meleg szívét mutatja meg, Tímár Máté aggodásait, Irénke néni fáradhatatlan munkásságának eredményeit, Németh Eszter a jelent és a múltat, Te pedig érezhetően mindenütt jelen vagy... de szinte kár volt neveket említenem, úgy azokkal vagyok igazságtalan, akikről nem szóltam, pedig éppoly gyönyörűséggel olvastam az írásait.

... nagy kísértés Endrődről olvasnom, mert ellenállhatatlanul merengésbe kezdek, s a Körös mellől nézem lélekben az endrődi tornyot...”

Dr. SÓCZÓ FERENC

piarista tanár

Budapestről

Kérjük olvasóinkat, hogy továbbra is írják meg véleményüket újságunkról. Szívesen vesszük a bírálatokat is, hiszen az a célunk, hogy minden olvasónk számára nyújtsunk elfogadható értéket.

IN-MEMORIAM

ENDRŐDIEK „Uram, jó nekünk itt lennünk” SZENT GELLÉRT NYOMÁBAN

Borongós, hűvös tavaszi napnak néztünk elébe március 26-án. A hajnali órákban még az egész város aludt, csak az endrődi katolikus templom ablakai világítottak hívogatóan. A megkonduló harang hosszú zarándok útra tíz katolikus testvért és a plébános atyát búcsúztatta.

Úticél: Velence. A zarándok utat Gyulay Endre Szeged-csanádi püspök szervezte a halhatatlan Szent Gellért vértanúságának 950-ik évfordulójára.

A magyarok most harmadik alkalommal keresik fel a szent hazáját. Először 1900-ban, majd 1930-ban zarándokoltak egyházmegyénkből Velencebe.

A mostani útra majd ötszázán vállalkoztak.

A zarándoklat résztvevői a Szegedi Dómban közös koncelebrációs főpapi VENI SANCTE szentmisén vettek részt.

Zúgtak a harangok, integettek a szegediek, amikor reggel fél kilenckor megindultak a buszok. Minden kocsi-ban egy lelkivezető plébános atya is volt. A mi buszunk, melyben az endrődiek és a környező falvak (Békés, Csorvás, Csanádapáca, Székkutas) hívei ültek, az 1-es számot viselte és a vezető Iványi László plébános volt. A hosszú, 15 órás úton együtt imádkozott, énekelt a hívekkel és tanított. Mire Velencebe érkeztünk, részletesen tájékoztatva voltunk Szent Gellért hívságos életéről,

és a korról, melyben élt. A szívet-lelket melegítő lelki táplálék mellett a szemnek is volt miben gyönyörködni, amikor a Stájer-Bajor Alpok égbenyúló hegyláncai között kanyarogtunk. Hó, hó mindenfelé, és csodálatos fenyőerdők. Köztük a megbúvó kicsiny falvak, városok. Hosszan kísérte utunkat a Wörthi-tó tündérszép környezete. 25 db. 1-2 km hosszúságú alagúton áthaladva 19.30-kor léptük át az olasz határt. Velence még 200 km távolságra volt előttünk.

Besötétedett, este 10 óra is elmúlt, mire megpillantottuk szálláshelyünk, Jesolo fényeit.

Másnap március 27-én borús, esős napra virradtunk. Korán kezdődött a program. 7 órakor már a vízibuszon (vaporettón) szeltük a vizet Murano sziget felé. Párás köd takarta a közeli partokat. A szigeten Szent Donát templomban 9 órakor ünnepi, főpapi szentmisét hallgattunk. A prédikáció fő témája a család, a családi szeretet megtartó ereje. Az ifjúság helyes nevelése - a jövő záloga.

Mise után kijöve a templomból, mintha csoda történt volna, szikrázó napsütésben Itália igazi kék ege ragyogott felettünk. Az Adria hullámai is kéken fodrozódtak. Rövid sétát tettünk a tengerparton. Az üzletek kirakataiból a muránói üvegyárnak a szivárvány minden színében pompázó remek termékei tekintettek ránk.

11 órakor indultak a vaporettók Szent György szigetére. A Szent György

Bencés Kolostor és apátsági temploma a hajdani kolostor helyén épült, ahol Szent Gellért élt és ahonnan elindult a Szentföldre, de végülis Magyarországon kötött ki.

Sokáig gyönyörködtünk a templom csodálatos kincseiben, Tintoretto festményeiben. Szent Gellért ereklyéje előtt leborulva éreztük a bizonyosságot, hogy „Uram, jó nekünk itt lennünk”. Csak azt sajnáltuk, hogy az otthon maradt szeretteink nem hallhatják, láthatják ezt a sok csodát.

12 órakor a templomban Angelus és Déli Zsolozsma.

13 óra körül indultunk Velence szívébe, a Szent Márk térre. A hajóról elénk táruló panoráma csodálatos volt. Paloták, templomok, impozáns épületek sora díszítette a partot. A Szent Márk tér palotáival, galambjaival, a nyüzsgő turistákkal, a kőcsipkés, csillogó bazilika, mind-mind feledhetetlen és lenyűgöző látványt nyújtott.

15 órakor zarándokcsoportunk a bazilikában találkozott Marco Cé bíborossal, a Velence főpásztorával.

Gyulay Endre püspök úrral régi ismerősként, nagy szeretettel köszöntötték egymást. A pátriárka jókívánságait, melyet főleg a fiatalokhoz intézett, hálás szívvel fogadott mindenki.

A délután további részében városnézés következett. Az idő rövid volt, de a látnivaló egy életre maradandó.

A mozgalmas nap után fáradtan, de élményekben gazdagon tértünk szálláshelyünkre. Tovább érlelődött bennünk a gondolat: „Uram, jó nekünk itt lennünk.”

Harmadnap Páduában folytatódott a zarándok út. Pálmák, fenyők, virágzó fák szegélyezték az utat. A fenségesen megépített Szent Antal bazilikában hallgattuk szentmisét. Szent Antal sírjánál meghatódva, imádkozva kértük a Szentet hazánk népének megsegítésére. Sok időbe telt, míg az óriási bazilikát körbejártuk, kigyönyörködtünk magunkat Giotto csodálatos freskóiban.

A hátralévő órákban még egy búcsú sétát tettünk Pádua és Velence műemlékei között.

Negyedik napon érkezünk vissza Szegedre. 11 órakor a Dómban TE DEUM-os szentmisével fejeződött be a zarándokút.

Hátaltel szívvel, hitben megerősödve tért meg mindenki otthonába, szerettei körébe, szívében hordozva azt az erőt, amelyet Szent Gellért nyomában járva, Isten szeretetét érezve kaptunk.

Emlékezés egy felejthetetlen márciusi napra... Tőkés László Újkígyóson

Az újkígyósi előjáróság, a római katolikus egyház, március 15. ünnepelésére meghívta Tőkés Lászlót, a Nagyvárad-Királyhágómelléki Református Egyház püspökét. A meghívott vendégek között magam is részt vettem, Tőkés László elfoglaltsága miatt március 16-ára halasztott rendezvénysorozaton, amikor is a település 1948-as centenáriumi emlékművénél beszédet mondott. Az iskolások műsora, a honvédtiszti főiskola fúvószenekarának műsora, és a koszorúzás után a római katolikus templomban ökumenikus istentiszteletre került sor. Az istentisztelet után Tőkés László meglátogatta a Szent Erzsébet Szeretetotthont, az európai hírű Ipoly Arnold Népfőiskolát. Főtiszteletű püspök urat mindenütt nagy szeretettel fogadták, és sok helyen nem volt mentes a fogadtatás megható jelentéktől sem. Így a szeretetotthonban egy 102 esztendősen néni felköszöntése volt ilyen alkalom, s az utcán egy szálegyenes tartású, úgy nyolcvan tavaszt látott fehérharisnyás székely atyafi, veres zsinórral a harisnyán, ahogy ez egy csúki székelynek dukál, borult sírva püspök úr nyakába. (Az 1930-as években ide nősült Kígyósrá, azóta él itt.)

Délután került sor a püspök úr „Magyar sorskérdések” c. előadására.

Előjáróban elmondotta, hogy szolgatársától, Tempfli József Nagyvárad-Bihar Római Katolikus Egyházmegye püspökétől érdeklődött Újkígyós felől, aki már járt itt. Elmondta azt is, hogy inkább szeret falura, kis közösségekbe jönni, mert ilyen helyeken otthon érzi magát. Történelmünk folyamán Újkígyós elpusztult elődje, Kígyós település is a várad egyházmegyéhez tartozott. Ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy a magyar történelmi egyházmegyék megszüntetése, illetve szétválasztása pánszláv-román összeesküvés eredménye. Ez ellen a szentatyánál egyedül csak Tempfli József tiltakozott. Értetlenül álltak s állnak e tény előtt, hogy sem az Antall kormányznál, sem az anyaország egyházi főhatóságoknál tett tiltakozásukra nem érkezett reagálás. **Sajnálattal kell megállapítania, hogy Magyarország immáron nem keresztény ország.** Az anyaországban nagyon rossz a nemzettudat, az ún. nemzeti identitás. A Partiumban és Erdélyben is sokat romlott, de ott még mindig jobb. Nyilvánvalóan a kisebbségi nyomorgatás is erősíti azt. Az ismeretes tanügyi törvény, amely jóformán megszünteti az anyanyelvi oktatást, már csak betetőz egy sajnálatos folyamatot, a kinti magyarság önfeladását. Ti. a törvény megjelenése előtt már évekkel az erdélyi szülők 30-40 %-a önként íratja be gyermekeit román tannyelvű iskolába. Majdnem olyan nagy az erdélyi magyarság körében az öngyilkosság, italozás, válás, gyermektelenség, mint az anyaországban. Elmennek a fiatalok. A tanári kar kontraszelektált, megviselt, kenyérfél-

téssel megterhelt. Az egyházi iskolákat nem adják vissza. Minden eszközzel akadályozzák az egyházi iskolahálózat újrászervezését. Ennek ellenére nagy kőnnel, keserűvel működik néhány ígéretes iskola. A tanügyi törvény-átvételén ugyan, de véglegesítette az 1948-ban végrehajtott egyházi iskolahálózat kártérítés nélküli végrehajtását. Az erdélyi anyaföldről szólván elmondta, hogy a magyarság itt is súlyos hibát követ el, amikor az odahelyezett román katonatiszteknek, tiszthelyetteseknek stb. eladja a 10 ha földjét (ugyanis ennyit adtak vissza Romániában kárpótlásként). Ezeket a hadseregbeliek ún. titkos pénzekből veszik meg. Márpedig ami földet románoknak eladtak, azt többet magyarnak vissza nem adják. Az egyházi élet nagyon megtaposott. Általános a paphiány mindegyik felekezetenél, de különösen a római kat. egyháznál vannak e téren súlyos gondok. Az egyházszervezet nehezen éled újra, bár sikerült megszabadulni a „beépített” emberektől.

Kérdésekre válaszolva kijelentette a püspök úr, hogy határ kiigazításról szó sem lehet. Ennek a témának felhozatala is már iszonyatos indulatokat vált ki a román közvéleményből. S ezt nyugat sem akarja, sem nem támogatja. Ugyanez vonatkozik a különböző elszakadási törekvésekre is. A román politika se nem „ügyes”, se nem „ügyeskedő”, hanem 75 év óta - kisebbségi ügyekben (is) főleg - hazug és semmit be nem tartó. Végezetül elmondta a püspök úr, hogy jelenlegi stratégiája a romániai magyarságnak; „A túlélésre rendezkedtünk be, s hogy magunk rendelkezünk dolgaink felett.”

Tőkés László püspök úrral Gyomán találkoztam először, Tempfli József püspök atyával pedig 1984-ben Nagyváradon a Szent László székesegyházban. Mindkét férfiú nagy hatással volt, van rám azóta is. Mindkettőjüknek nagy tisztelője vagyok. Újkígyósi „lelki vigaszomai” szeretném egy imával befejezni, melyet arra az alkalomra írtam 1984-ben, s ott mondtam el szent királyunk ereklyéi előtt.

*Uram László király! magyar népednek
viéz, szent király.*

Ím leterdel előtted könyvezed,

harcosidnak egyik méltatlan utóda.

*Bár hitem kálvinista, nem római confessio,
mégis reszkető lélekkel*

*e szent helyen is kérek Felséges Uram Királyom,
könyörögj érettünk...*

Mert nagy bajban vagyunk.

*Ellenségeink lelkünket, hiűnket kezdték ki,
s e miatt is pusztulunk, rongyolódunk.*

Kelj fel hát sírodból, Uram László király,

s bárododdal vágj hozzá ördög fattyihoz,

magyar népednek megrontóihoz.

Adj erőt nekünk, vezess bennünket,

szögsárga lovad után hogy bésorolhassunk.

A Nagy Közbenjáró Úr Jézus Krisztussal

Szent László királyunk könyörögj érettünk.

Amen.

CS. SZABÓ ISTVÁN

KÖSZÖNTÉS ANYÁK NAPJÁRA

Én ezen soraimmal nagy szeretettel és tisztelettel köszöntöm az édesanyákat, az „igazi” édesanyákat, a drága, jó nagymamákat, és dédmamákat.

Mert az igazi édesanyák azok, akik Istentől kapott szeretettel, féltő gonddal gondozzák és nevelik gyermekeiket, édesanyákká, és édesapákká.

Mert az igazi édesanya még akkor is aggódik gyermekéért, mikor ő már 50-60 éves.

Mert az igazi édesanya még akkor is védi gyermekét, ha az rossz útra tért s hogy mondja: „akár milyen is a gyermekem, mégis csak az én gyermekem.”

Az igazi édesanya aggodalommal, szorongással várja unokája születését, talán még jobban, mint várta saját gyermekét, hisz életének tovább folytatását látja benne.

És mi gyermekek mindig jók vagyunk?

Kérem azokat, akiknek még van édesanyjuk: legalább ezen a napon keressék fel őket, csókolják meg fáradt kezüket, simogassák meg öszülő hajukat, és mondják el sokszor, nagyon sokszor azt a szép szót: Édesanyám! És akiknek már nem él az édesanyjuk, ezen a napon menjenek ki a temetőbe, díszítsék fel sírjukat virággal. Mondjanak értük egy imát, és imájuk végén mondják hangosan: Édesanyámnak!

TÍMÁR MIHÁLY

Az előző „fejezetben” többször említettem Nemeskereki

Fejezetek a régmúlt időkől V.

dátumot és az 1730-as évet. Mindkét időpontot komoly érvek-

ENDRŐD ÚJRATELEPÜLÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI III.

község nevét, mint determináns tényezőt Endrőd újratelepítésében. Nemeskereki a török megszállás alatt elpusztult Nemeskereki falu helyén - a Kettős-Körös jobb partján, Mezőberény-től északkeletre - települt újra 1721-ben. Ekkor, és a következő néhány évben az alábbi lakosok érkeztek a kereki pusztára: Kukla Ádám, Gyepes Ádám, Pipa Tamás, Gyetvan (Gyetvai) György, Latkovszky (Látkóczi) János, Molnár (Mlinár) György, Varjú (Wrana) György, Dudás István, Fazekas György, Kiss György, Szujó András, Szakács János, Mastala János, Kuracsik György, és Valovecz Mátyás. Közülük többen, az alig néhány éve újratelepült Békéscsabáról költöztek át Nemeskerekébe. Valószínűleg a földesúr által itt is támogatott, vagy általa kezdeményezett áttelepülés történt, a katolikusok távoztak az akkor már evangélikus többségű Békéscsabáról. A lakosság létszáma az évek során folyamatosan növekedett, ugyanakkor jó néhányan el is költöztek (szöktek) a faluból a jobb megélhetés reményében. (A Nemeskerekéből eltávozottak közül Kukla Ádám, Valovecz Mátyás, Mastala János, Mucska János, és Fazekas György nevével az 1730-as években találkozhatunk ismét, az endrődi anyakönyvben. (Így alakult ki 1730-ra a mellékelt névsor, azoknak a lakosoknak névjegyzéke, akik Endrőd újratelepülésében részt vettek.

Az 1730-as generalis conscriptio (általános összeírás) névsorát vizsgálva azonnal kitűnik, hogy az összeírt 22 családfő többsége szlovák nevű. A szlovák nevek elárulják a lakosok jelentős részének felvidéki eredetét. Arra vonatkozóan azonban, hogy (eredetileg) pontosan mely helységekből, illetve megyékből érkeztek a nemeskerekiek, egyelőre kevés adat áll rendelkezésre. Forrásmunkáim szerint származási helyük Gömör és Kishont megyei Rimaszaluzsány (ma: Rimavské Zalužany) és Nógrád megye egyes helységei. Néhány lakos esetében valóban kimutatható a Nógrád megyei származás: Kukla Ádám (Mohora), Dudás István (Márkháza), Molnár György (Videfalva). Gyetvan (Gyetvai) György neve a Zólyom megyei Gyetva (ma: Detva) község nevére utal.

Nemeskereki község XVIII. századi története nem tartott sokáig. Mivel nagyon szegények voltak és ráadásul a Körös áradásai miatt kevés vagyonuk és maguk is állandóan veszélynek voltak kitéve, elkeseredésükben engedélyt kértek Harruckern János Györgytől, hogy a szintén gyulai uradalomhoz tartozó, letelepedésre alkalmasabb endrődi pusztát szállják meg. Miután az engedélyt megkapták, rövidesen át is költöztek Endrődre, s ezzel Nemeskereki története véget is ért, többé nem épült újjá. A pusztává vált faluhelyet 1740-ben Mezőberény lakosai kapták meg használatra, s Kereki-pusztá néven ma Mezőberény határának egy része az egykori falu területe.

Ma sem igazán eldöntött kérdés, hogy pontosan mikor történt a kerekiek nevezetes áttelepülése Endrődre. A források egyaránt említik a ma elfogadottabb 1731. Szent György napi

Báró Harruckern János György

Nemeskerekéből jöttek, tavaszán történhetett.

kel lehet aláámasztani, de megfelelő ellenérvel meg is lehet cáfolni. Az 1731-es év mellett szól az, hogy 1730 októberében még kilenced összeírás történt „poseccio” Nemeskerekében, s egyik 1730-as megyei összeírás sem említi

Endrődöt faluként. 1730. november 12-én még visitatio canonica (egyházlátogatás, egyházi ellenőrzés) volt Nemeskerekében, amely működő templomról ír a jelentésében. Elgondolkodtató viszont, amit az 1754-es visitatio canonica mond Endrőd alapításáról: „Parochia... Endrőd creata in anno 1730 per Presbiterios Petrinos ex Diocesi Varadiensi.” (Az endrődi egyházközséget 1730-ban alapították a váradai püspökség papjai.) Nem szorul különösebb bizonyításra, hogy 1754-ben még sok olyan idős (s kevésbé idős) ember élt Endrődön, akik pontosan emlékeztek a megtelepedés időpontjára.

Az 1703 és 1731 közötti időszak történetének feldolgozása közben arra a következtetésre jutottam, hogy az endrődi pusztán élőkhoz 1731 tavaszán érkező nemeskerekiekkel közel egy időben, valószínűleg kicsit korábban érkezett egy másik telepes csoport is Endrődre, s együtt hozták létre a községet. Mivel a pap Pochuch (Pocsuk) Imre, és a tanító (egyben jegyző) Zsámbok István a tulajdonképpeni falualapítás 1731.

Nemeskereki lakosai 1730-ban

Bíró: Georgius Mlinar	Mlinár György
Andreas Németh	Németh András
Andreas Mészáros	Mészáros András
Joannes Czmarko	Czmarko János
Joannes Szulya	Szuja (Szujó) János
Paulus Hornak	Hornak (Hornok) Pál
Georgius Kuracsik	Kuracsik György
Andreas Hornak	Hornak (Hornok) András
Joannes Pleva	Pleva (Pelyva) János
Michael Németh	Német Mihály
Georgius Cserenecz	Csernecz (Cserenyecz) György
Adamus Sztancsik	Sztancsik Ádám
Jacobus Poherelec	Poherelec (Pohorelec) Jakab
Matthias Szujó	Szujó (Szujó) Mátyás
Georgius Kiss	Kiss György
Georgius Varju	Varju (Varjú) György
Andreas Szujó	Szujó (Szujó) András
Joannes Latkovszky	Latkovszky (Látkóczi) János
Matthias Stajnik	Stajnik (Sztanyik) Mátyás
Martinus Sánta	Sánta Márton
Franciszkus Szilágyi	Szilágyi Ferenc
Thomas Gyepes	Gyepes Tamás

Megjegyzés: Mlinar György és Varjú György nevét a XVIII. sz.-i endrődi anyakönyvben Molnár-nak, illetve Wrana-nak írták.

TÍMÁR ANTAL

Régészeti leletek

Endrődön

III. A népvándorlás kora

Az Endrődi sisak története

A népvándorlás korából az „Avar kornak” szeretnék jelen írásommal hosszabb időt szentelni. Teszem ezt azért, mert a legújabb régészeti kutatások azt a tényt látszanak igazolni, hogy mi ehhez a néphez tartozunk. Mind az orosz, mind a görög és a magyar krónikások is erre vonatkozó adatai ezt támasztják alá. A „sem utóda, sem boldog őse” szemlélet az elszigeteltség érzése helyett sikerült a szerzőnek kitágítani a kapuinkat Európa felé. A „sem rokona” felfogást a „mindenütt övelük találkoznak” megállapítása és bizonyítása váltja fel.” (László Gyula prof.)

Beszélhetünk korai avarokról, akik 568-ban itt vannak, és későbbi avarokról, akiket Árpád népe még itt talált.

Nyelvészeink is ezt tudják bizonyítani. Pl. a Tárkány szavunk bizonyítottan avar szó, és Győrffy György professzor ezt a helynevet az avarok által sűrűn lakott helyeken térképezte fel, összesen 15 helyen. De én nem a bizonyításokkal akarok foglalkozni, amik a kettős honfoglalást támasztják alá, vagy elvetik.

Feladatom: milyen avar kori leletek kerültek elő Endrőd határában. **320 helyen találtak a határban avar kori leleteket.** Ezek között voltak értékes tárgyak, edények, cserepek stb. A sírok gazdagsága, és az országban talált avar leletek alapján az avar nép egy igen magas kultúrával rendelkező nép lehetett, hiszen Európa nagy népei hívják őket segítségül. (Pl. a franciák is.)

A kedves olvasók számára felsorolok egy pár lelőhelyet. A református temető mellett átmelve a gáton, a gát javításakor félig elvitték egy gazdag avar nő sírját. Megmaradt arany fülbevalója, karperece, és a vele eltemetett lószerszám néhány arany verete. (Megtaláló Gellai István) Találtak avar kori leletet a Szujó keresztnél, Csejt több részén, Polyákhalmon, Décsi páskumon, Varjason és számtalan sok helyen.

A sok lelet közül talán legizgalmasabb az „Endrődi sisak” néven vonult be a történelembe. Mivel soha nem írok mást, csak a színtiszta igazat, idézem az egykori írást: 1874-ben amikor is Kovács István endrődi bíró úr az ottani Hármaskörös medréből halászkok által felszínre juttatott - s azok által megvett - egy lovagkori veres ércsisakot” az akkori még Békés-gyulai múzeumnak ajándékozott. Az 1876-ban Békéscsabán tartott régészeti vándorgyűlésen a híres Pulszky Ferenc, mint szaktekintély méltatja az Endrődön talált avar sisakot és az etruszk edényeket.”

Pulszky közvetítésével került a sisak 1876-ban Budapesten megrendezett Műtörténelmi Kongresszusra, majd szintén Budapesten megrendezett Őstörténelmi Kiállításra is. 1878-ban ott van Nagyváradon rendezett régészeti kiállításon, majd 1889-ben a Párizsi Világkiállításon is, végül természetesen 1896-ban Budapesten

az Ezeréves kiállításon is. Sőt itt volt 10 évvel ez előtt az endrődi Déryné Művelődési Házban tartott régészeti kiállításon is.

Először természetesen bronzkorinak nevezetett a sisak, de azóta már nagyot fejlődött a tudomány és megállapították, hogy avar kori.

De mit tudunk Kovács István bíróról? Benne Kovács Béla igazgató úr dédapját tisztelhetjük. Ha Ő nem menti meg, akkor ez a nagy kincs el is kallódhatott volna.

Mit tudunk a halászkokról? Hogy becsületes emberek voltak.

De ki találta meg? Hosszú keresés után jutottam el Varjú Fülöpné, Dinya Margit nénihez, aki 94 éves korában elmesélte, hogy az ő nagyapja és apja is halászkok voltak. Elmesélte, hogy találtak egy harangot. A halászkok harangnak nézték ezt a sisakot. Tudta még azt is, hogy a bíró által bekerült a gyulai múzeumba, és őt egyszer az édesapja elvitte megnézni. Kezével a levegőbe lerajzolta az általa látott „harang” formáját, nagyságát. S azt én megjegyezve összehasonlítottam a látott sisakéval. Kérdeztem, hol találták meg a halászkok? A templomzugi Körös részen (még nem volt szabályozva akkor a Körös).

Ki is ez a Dinya Margit? Apja Dinya János volt, még volt egy fiú testvére, aki Szarvason volt plébános, fiatalon halt meg, ott is van eltemetve. Varjú Fülöpné Dinya Margit Hunya Elekné sz. Varjú Mariannak nagyanyja. A hitelesség kedvéért megjegyzem, a Margit néni által mondottakat magnón rögzítettem! A bronzsisak talán kapcsolatban áll a mai híd helyén átvágott Körös részen talált sok-sok tárggyal. Hiszen ezen a magaslaton volt az első templom, és előtte évezredek át e víztől védett helyen minden itt élő ember megtelepedett.

Az itt talált tárgyak a régészeti megállapítás szerint is avar koriak lehetnek: Vaskarikák, vaspántok, szíjvégek gyönggyel kivarrrva, szerszámok és sok-sok tárgy, ami azóta elveszett.

A sírleletek az avar és a magyar nép közeli rokonságát bizonyítják. Így került és merült fel a kettős honfoglalás elmélete is. Az idő igazolja a kételkedőket. Akik hisznek benne, - én is - azoknak idézem László Gyula professzor könyvéből:

„Egyelőre... úgy látom, hogy inkább tömörödnek a tények a kettős honfoglalás körül, semmint lazulnának. Hiszek a TARIH-i ÜNGÜRÜSZ egykori krónikásnak, aki... ezt fordította törökre egy magyar krónikából: „Amikor abba a tartományba érkeztek (Pannóniába), látták, hogy csodálatosan bőséges folyamai vannak, és az ő nyelvükön beszélnek.”

HELYTÖRTÉNET

„Fogalmazvány” az endrődi plébánia történetéről.

1944. októberétől 1945. áprilisáig.

Készült 1946 márciusában.

„Az endrődi história Domus két kötetből állt. Az első kötet épen maradt, a másik azonban, amely 1931 január elsejével kezdődött, elpusztult, csak foszlányok maradtak belőle.

A Hármaskörös (endrődi újság 1934-41) bekötött évfolyamaiból ... magmaradt az egyik kötet, 1934 június 15 - 1940. december 15-ig.

A harctér 1944 szeptember közepe táján ért Gyula közelébe. Ettől kezdve a harcoktól való rettegés, menekülők látása, a menekülésre való felszólítás a hatóságok részéről, a katonai behívók és később a 18 éves ifjakig kiterjedő bevonulási parancs nyugtalan napokat szerzett.

A győztes Vörös Hadsereg tankjai teljesen váratlanul szaladtak be a községbe 1944 október 6-án du. 3 órakor. Éppen elsöpétek volt. Egyes buzgó hívek éppen keresztúti ájtatosságukat végezték a templomban, a falu nagyobb része pedig, az aszszonyok és a leányok is, árkot ástak katonai parancsra, a mezőtúri komp táján.

Az Endrődön lévő csekély számú német katonaságot délutáni álmából verték fel az orosz harcokcsik. Erős lövöldözésre és német repülőgépek beavatkozására került sor. Több orosz harcokcsi elpusztult az Endrődre vezető úton. Estére az orosz csapatok visszavonultak a falu szélére.

A harcokban két ház égett le a Széchenyi utcán. (Később Sztálin, majd Lenin utca, ma Fő út; az emberek mindig NAGY utcának mondták)

Másnap október 7-én ismét harcok következtek. A toronyt nyilván a riasztó sziréna kilátszó tölcseré és az odavezető telefonhuzalok teheték gyanússá. Nem sikerült biztosan megállapítani, hogy figyelték-e csakugyan a toronyból az orosz csapatok mozgulatait, és hogy lőttek-e ki a toronyból.

Szombaton délelőtt 11 körül kezdtek az orosz csapatok a toronyra tüzelni. A Körös túlsó gátjáról állítólag a németek is tüzeltek a templomra.

A harcokban a templomon kívül a plébánia is megsérült,

ezenfelül sok ház a Templomzugban, többek között a kántorház is. A hidat is szombaton délután robbantották fel a visszavonuló csapatok.

A harcokban súlyosan megrongálódott a templom tornya. A vörösréz födémét több találat szétroncsolta, az északi oldalon az órát szétvitte egy találat, a torony északkeleti sarkát megrongálta, a harangokat megrepesztette a gránát találat, egy kis harang maradt meg használható állapotban. Egy másik kis harangot a décspáskomi iskolából hoztunk be. A torony északkeleti sarkán olyan súlyos volt a találat, hogy bedőléssel fenyegetett. A templom bádogg fedése is sok találatot kapott... a padlás tartó gerendáit szétnyomta a légnomás, pörkölt gerenda részek is voltak... a templom beisejében a szentély kapott nyugat felől egy belövést, ami a két szentély ablakot teljesen elpusztította... a kórus a nyugati ablaknál kapott belövést. Az orgona szelládait a légnomás tönkretette, az orgona sípokat elhordták, így az orgona is használhatatlan volt. A templom mennyezetét pedig repeszdarabok sértették meg... kevés sérülést a főoltár is kapott.

... Mikor Dáskál István ... segédlelkész október 7-én du. hazatért a fedezékásából... az orosz csapatok a plébánia előtt letartóztatták azzal a váddal, hogy lőtt a toronyból.

Előzőleg a községháza udvarán kivégeztek több ott tartózkodó embert, köztük Gyuricza Albert toronyórt, mert a községháza udvarán golyó ért egy orosz katonát.

Miután a három letartóztatott tűzoltóval együtt szabadon engedték Dáskál Istvánt, visszatért a plébániára, ahol azonban a házbeliemből már nem talált senkit... A plébánián található javakat lefoglalták... később pedig a kiüresített szobákat búzarakárnak használták...

A faluban maradt még Ft. (főtisztelendő) Harsányi Vince minorita atya, vendégként, és 1945 januárig Ft. Gonda Keresztély endrődi születésű cisztercita tanár Székesfehérvárról, ő végezte a hitoktatást a polgári iskolában...

1945 március elején érkezett haza Budapestről Csernus Mihály apátplébános. A politikai rendőrség még az utcán letartóztatta, azután Gyulára vitték, ahol a népbíróság főképpen a Hármaskörösben közölt cikkekre hivatkozva 10 évi kényszermunkára ítélte. Az ítélet ellen Csernus Mihály a Népbíróságok Országos Tanácsához fellebbezett...”

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

Az önkormányzat munkájáról

Az április a bizottságok aktív munkájával telt el.

Vajon milyen döntéseket hoz a testület az április 25-diki ülésén? Ez a lap kézbevételekor már kiderül.

Az előkészítő munka a bizottságokban történik. Erről szól e rövid tudósítás.

Három bizottság is tárgyalta a bölcsőde helyzetét. A város jelenleg 1 bölcsődét üzemeltet, ahol a beiratott 33 gyerekből 20-at visznek rendszeresen. Az éves kiadás meghaladja a 8 millió forintot. **Érdemes-e fenntartani a továbbiakban a bölcsődét?**

A képviselők négy változatra hoztak határozatot. Elképzelhető, hogy teljesen

megszűnik városunkban ez a szolgáltatás, de az is elképzelhető, hogy valaki vállalkozásban fogja végezni.

Nagyon fontos feladata városunknak az idősekről való gondoskodás. Sajnos anyagi források híján itt is szűkítésre kényszerül a testület. **A javaslatban az alacsony kihasználtság miatt a Blaha úti, Sallai úti és a mirhóhádi úti idősök klubjának megszüntetése szerepel.**

Gondot okoz az önkormányzatnak a Liget-fürdő működtetése is. A közeljövőben megoldást kell találni arra, hogy milyen formában üzemeltethető településünk kedvelt nevezetessége.

Az ez évi önkormányzati támogatás

április 15-én elfogyott, így mindenképpen további támogatásra van szükség ahhoz, hogy a fürdő május 1-én megnyithassa kapuit.

A mintegy 20 millió forint bevételi hiány pótlására szükséges, hogy vagyunk egy részétől megváljon a város.

Az előterjesztésben 131 ingatlan értékesítésének lehetősége szerepel becserétkkel feltüntetve. Ebből, több mint száz külterületi szántó, melyből eddig alacsony bérleti díj származott.

A pénzügyi és jogi-bizottság 11.1 % - kal javasolja a polgármester és jegyző bérének emelését.

VÁRFI ANDRÁS

Brodalmi oldal

Május

Május! Rügyek pattanása, virágba borult kertek bódító illata. Ficseri fecskék magasba törő szárnyalása, fészükön fél lábon őrt álló gólyák merengése, a rigófüttytől zajos ligetek, ez mind te vagy, csodálatos Május!

Május! A mezők bársonyos zöldje, vetések reményteljes szárba szökkenése, az orgonabokrok lila-fehér tobzódása, fiatal szívek áldott összedobbanása, ez is te vagy, csodálatos Május!

Ez a csodálatos hónap az emlékezések legszebb időszaka is. Ki ne érezte volna legalább egyszer életében, hogy „májusban bolond a szív.” Ilyenkor bimbóznak a legszebb szerelmek, szövődnek életre szóló vonzalmak. Ilyenkor születnek új versek, csendülnek új dallamok a mindent megújító, szívet-lelket vidámitó tavaszi zsongásban.

Emlékezzünk a régi-régi majálisokra!

A mi időnkben még szépek, gondozottak voltak a ligeti sétányok, ahol orgonailattól terhes estéken csapatosan, de mégis ki-ki a maga választotta kedvessel párosan, andalogtunk a sátorként fölénk boruló hatalmas fák alatt. A könnyű szélben lebbenő lobok között kandi képpel ránk nevetett a hold, és mi az ágak meg-megnyíló ablakain át számlálgattuk, hány csillag ragyog az égen. Hogy sziporkáztak azok a csillagok! Hát még azok, amiket a legények csodáltak a lányok szemében!

Sok-sok leánypajtásomnak, köztük magamnak is, ebben a hónapban húzták, hogy „Asszony lesz a lányból, a bimbóból rózsá.”

Csoda-e, hogy éppen ezt a hónapot ajánlottuk mennyei jó Édesanyánknak, Máriának.

Valaha régen, vecsernyére összegyűlt a falu apraja, nagyja. A frissen csengő gyermekhangok összevegyültek a torokköszörülős, reszelős, öreg hangokkal, és szárnyalt az ének: „Néked ajánljuk Szüzanyánk, a legszebb hónap alkonyát.”

Májusi litániára most is összejövünk, de sajnos jóval kevesebben, mint régen, és az is sajnálatos, hogy a fiatal hangok hiányoznak a csöndes énekszövből.

Május az édesanyák köszöntésének hónapja is. Ilyenkor megnyílnak a gyermeki szívek, hálát sugároznak meleg szeretettel az édesanyák felé.

Május! Csodálatos fényed kicsit megkopott azóta. A ligeti fákat most vandál kezek tördelik. Az orgona bódító illatát elnyomja olykor-olykor az elrobogó autók kipufogóinak büze. Csillagot számlálni? Ugyan, kinek jutna eszébe mostanában?

És Mégis! Ma is csak te vagy a legszebb hónap, remények hordozója, új kenyerünk nevelője, új szerelmek ébresztője, te Ámorral cinkos, áldott, áldott Május!

IVÁNYI MÁRIA

Viruló május

Viruló május, áldott hónap,
Dobogó szívek lüktetése,
Szülője nyárnak, biztatónak,
Táltos hitünknek magvetése,

Kacajos álmok ringatója,
Mégfeszült húrok pattanása,
Béklyóban tűrők biztatója,
Messiás holnap pirkadása.

Hajnalos harcunk anyja voltál,
Csipkerózsikás ébredésünk,
Golgotás hitnek csöndes oltár,
Lüktető, ágas érverésünk.

Hittünk, az árnyak fénybe tűnnek,
Tavaszt hozod átkos télnek!
Dallamát egy szép, új etűdnek,
S holt remények majd újra élnek.

Viruló május, fényed és árnyad
Csodát ígért, még nem is régen,
Bontottad fagybadermedt szárnyad,
S égtél a pirkadat tüzeiben.

Örömös kedvünk zengte, zúgta,
Sosem lesz hátra, csak előre!
Sugard szórod majd az útra,
Min feljutunk a hegytetőre.

Megcsaltál volna? Langy esője
Szomjasan tikkadt száraz földnek,
Szírmot kibontó hűs szellője
Bimbózó ágak, réti zöldnek!

Hiszem, hogy nem! Van még reményünk!
Égi királynőnk! Máriánk!
Vecsernyés hittel sírva kérünk!
Áldott szívedhez száll imánk!

Neked ajánlott nemzetünkre
Terjeszd ki áldott két kezed!
Hogy rátaláljunk tűnt hitünkre,
Mi Istenünkhöz elvezet.

Viruló május, áldott hónap!
Hozd el tavaszát már e földnek!
Hol árnyat űzni égi fények
Örök időn át tündökölnek!

IVÁNYI MÁRIA

Uram, Te alkottad meg ezt a vad világot.
Te raktad tele jóval, széppel.
Most, hogy tavasz van, Te osztottad széjjel
a sok rózsaszálom barackvirágot.

Érted van minden, hogy kedved leld benne.
Csupán a Te szent kedvedért élünk.
Bocsásd meg vétkünk; hogy vagyunk és félünk,
A tavaszt tarisd meg magadnak és nekünk!

Ima a barackvirágokért

Ne adj ránk zord halálszelet!
Ne szedj közülünk több áldozatot,
És kíméld meg a barackvirágot,
E dicsőítő csodarengeteget!

Ha nem figyelsz könyörgő szónkra,
Kisebb lesz a Te dicsőséged,
Sárba hull a sok szűszírmű virág,
és nem dicsőít méltón Téged. Ámen.

Újvidék, 1944.
MÁRTON GÁBOR

Karcsú, fehérkötésű - T. M. képmásával ékes - kötetet hámoztam ki a minap; 56 év vers-terméséből „KÉZIRAT” megjelöléssel közölt válogatásait régi barátomnak. „Vicának, régi barátsággal 1996. 3. 9. Timár Máté”; szájkás, jól ismert betűkkel szólt hozzám a dedikáció is. S én, ki már életem nagyobbik felén bizony túlhaladtam; szívem ütöten merengtem el a „régii” tartalmán.

53 év múltán ki emlékezhet már pontos részletekre - történt, hogy naponta együtt-sétálgató, beszélgető-társak, „barátok” „vitapartnerek” lettünk. „Vitapartnerek” - írom, s ez így igaz. T. M. is - így örökölte meg ezt hajdan egy Élet és Irodalom-béli cikkében 1956-57 táján; amikor 1956 ősze következtében Ó börtönbe, én idegyógyintézetbe kerültem. - Ő is, én is, kiketülve a „zárt intézet”-ből (ha különböző volt is az) - emlékezett az ifjúságra. Kocsorhegyi G. Sandnak nevezett, aki „csípős nyelvű”... és most Lipóton marcangolja saját lelkét” - úgy ivódtak belém ezek a sorok, hogy még évek múltán is nehezteltem érte... Mégis, amikor Ő 1958-ban még mindig rendőri felügyelet alatt állott „REF”-es volta miatt nem álltak vele szóba a kiadók a „Majoros Ádám krónikája” első prózákötetét a kiadónál dolgozó barátom M. J. segítségével és szerkesztésében segítettük a Gondolat kiadónál nyomdafestékhez... Ennek már 38 éve. A versei akkor jobban tetszettek, mint prózája. Mégis, elsősorban prózaíró lett. Véleményem szerint, minden regényében érződik a „költői” ihletés, a „poétikai lélek”. S amint az éppen most lapozgatóit kötetből látom; sohasem hagyott fel a „poétaság”-gal. Csak éppen nem azt tartotta igazi hivatásának, s nem igazán mélyedt el benne, nem igazán adta fejét a lelkéből-lelkedzett poétaságra. Egyszóval: „visszaszorította” magába a költőt. S az mégis; újra és újra feltört belőle... a kötet végén az „Utóvédgondolatok” címmel „mentséget” keres erre. S azt írja, ami igaz „élettapasztalat”, s önmaga, s - tehetem hozzá a magam - mások diákkorából; „valamire való diák” mind írt verset; s a történelem adta úgy, hogy mások, - mint T. M. is - később is.

Bizonyára többet írt, mint száz vers, amit a kötetbe válogatott... S lehet, hogy több is azokból, méltó lehetett volna a közlésre... Nem tudhatom bizonyosan. A költő-író; vagy író-költő válogatott, selejtezett, s ítélte közlésre érdemtelennek - talán - sok-sok lelkéből-lelkedzett gyermekét. (Érdemes lenne még sok nyomdafestékhez juttatni később, - lehet - csak tanácsolni szabad; Ő dönthesse el.)

Ami közlésre érdemesnek tartott, ami megjelent; csak arról szólhatunk. Amint a „poéta-lélek” valamennyi regényében, elbeszélésében; prózájában „tetten érhető”; úgy süt át minden versén is az élet-

Szubjektív gondolat-foszlányok a prózaíró

Tímár Máté „Lélekváltság versek 1940-1996” kötetéről

rajzi-mozai; vagy éppen döntően realista-leírású; átszenvedett átkínlódtott „hic et nunc” (itt és most) az adott ténnyel megszenvedett élmény. Olykor-olykor ez az élmény annyira lenyűgözi, hogy költői magaslatra nem jut rímei által... Mégis. Az egész kötet értékét éppen az élmény, éppen az életút viszontagságaiból; mozaikdarabkáiból nyomon követhető gazdagsága adja; amely mögött felsejlik a sok-sok másoké is - az országé, a hazáé is; - ha szabad így általánosítani. S azt hiszem, szabad, mert ez az igazság... személyes sorson átívelő dokumentum érték.

Szegénység, front, hadifogság; kényszerű munka amikor hazakerült a fogoly... Bizalmatlanság, mely felé, sokak felé áramlott...

Kapaszkodás a gyerekkorból átmenett, - s viszontagságok, az élet csapásai által mindig erősödő - hitbe; abba a gondolatba, amit még az 1935-ös endrődi sortűz nyomán Édesapja szájából hallott: „Ne félj, fiam, a Jóisten látta”; s amit hat

évtized után így fogalmazott át: „Éltünk, mint hagyták, s a Jóisten látta!” (9. p.)

S mint nagy honfitársunk, Petőfi, aki „felrepülvén... gondolatban...” a Dunától a Tiszáig mosolygó róna képét látja... (holott, valójában ő sem mindig, sőt többször, nemigen láthatott „mosolygó rónaképet”) akkor emelkedik költői magaslatoakra Tímár Máté költő-író barátunk is, ha „elszakítja” magát a mindennapoktól. S erre gyakorta, még az uráli fogolytáborban is képes:

„Emlékképek kísértének,
múlt időben élek
tanyák közt bandukolok,
csutkatőre lépek...
Emlékképek kísértének,
odahaza járok,
úgy szürcsölöm a reményt, mint
esőt a virágok.” (41. p.)

- Ars poetica-jában - mélyen átértzett mindnyájunkhoz szóló üzenetet fogalmaz meg költői ihletéssel:

„Szeresd az embert, bármilyen
színe, hite szava
új értelmet nyer általa
Ember, Világ, Haza
...Emberül élni nem beszéd,
kötelezően nagy dolog,
feladat s munkája nélkül
csaló mérleg, meddő a jog.” (60. p.)

S az sem csak a kisdiákoknak megszívlelendő, amit így fogalmaz:

„anyádnak nyelve szentség
mert mint cseppjében a tenger,
benne a végtelenség...” (62. p.)

S vajon nem mindnyájunk megélt, fájó-édes tapasztalata-e, amitől így ír:

„Huzatos hon a Duna-Tisza mente,
kit űz a sors az mind erre jár” (77.p.)

S vajon nem valljuk-e mi is a költővel együtt:

„Halottaim szívemben élnek,
s ha meghalok hozzájuk térek,
idő mélyére, végtelen nyájba.
Honnan s hová? A Jóisten látja!” (75. p.)

Idézhetnénk még, sorokat, amelyek tartalmi-költői-szépsége-igazsága „magunkévá tevésre”; „lelkünkbe vésődésre” lenne érdemes...

Ám, „különbözőségünk” tudatában úgy vélem, igazabb, ha arra buzdító; olvassák, - a prózaíró után - a költőt is; s ki-ki, keresse, s találja meg a verset, a sorokat, az éppen hozzá szólót...

Én csak végül, megköszönhetem, és megköszönöm, hogy részem lehetett ebben... az élményben és a közvetítésében is...

M. KONDOR VIKTÓRIA

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- ◆ Fenyőgerenda, palló deszka és tetőléc kapható.
- ◆ Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- ◆ Készletünkön lévő (fehér, világos-, sötét tölgy) laminátos bútorlap eladó, igény szerinti méretre vágjuk, elfőlíazzuk.
- ◆ Vállalkozunk magasépítési munkák teljes kivitelezésére, épület-felújításra, karbantartásra.
- ◆ Osztyályozott adalékanyagból bármilyen betonkeveréket előállítunk. Meleg vízzel való keverésre, illetve vegyszeradagolásra van lehetőség.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-lányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
14-41-es méretig

Cipészek, figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegyi u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.
☎/Fax (66) 386-896
☎ (30) 457-143
Női-, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bütort közvetlenül a gyártó!
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi
bútor kft. és még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ⇒ francia ágy (160 cm) 37.900-tól
- ⇒ TV állvány 6000
- ⇒ ülögarnitúrák 4 db-os, 68.000-tól
- ⇒ kiegészítő és kisbútorok reklám áron!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1. sz.
tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1.
Tel/Fax: 66/386-879

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1. 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 05-66/386-578 Tel.: 06-66/386-578
06-30/436-781